

Suut makiaksi metsämarjoilla

Auringonsäteet yrittävät päästä läpi kumpupilven reunaa pitkin. Menneet ovat toukokuun hellepäivät, jolloin mustikka kukki runsaana Lapin lääninä myöten. Nyt inventoidaan mustikan raakileita kesäkuun toisella viikolla Kontiolahden Jakokoskella.

95, 180, 140, 120 ja 140 kpl – siinä raakileitten määrät tutkimusmetsän viideltä koeruudulta. Raakileitten keskiarvon perusteella tähän metsikköön on odotettavissa runsas mustikkasato.

Lomakkeilta tiedot tallennetaan Internetissä MASI-tietokantaan (MA=marjat, SI=sienet). Laskutoimitusten jälkeen Metsäntutkimuslaitoksen Joensuun toimipaikassa tehdään satoennusteet ja kirjoitetaan 3–4 tiedotetta kasvukauden aikana. Marja- ja sienisatotutkimuksessa on menossa 14. vuosi. Aikasarjaan mahtuu hyviä, heikkoja ja keskinkertaisia marjavuosia.

Suurelle yleisölle julkaistavan satoennusteen takana on koealaverkosto, johon kuuluu tällä hetkellä 150 mustikka- ja puolukkametsää sekä suomuurainsuota eri puolilta Suomea. Koealojen inventointi toteutetaan yhdessä Metsäntutkimuslaitoksen ja yliopistojen kenttähenkilöstön, 4H-nuorten ja opiskelijoitten kanssa.

Tänä vuonna mummin ja ukin luokse Pohjois-Karjalaan kannattaa lähteä mustikoita poimimaan jo heinäkuun alkupuolella, mikäli normaalit kesäsäät jatkuvat kesäkuun loppupuolella.

ILMASTON LÄMPENEMINEN voi alentaa mustikan marjasatoja pitkällä aikavälillä. Toukokuun alkupuolen lämpöjakso edistää mustikan kukinnan alkamista ja toukokuun loppupuolella kylmät ilmapirtaukset pohjoisesta vikuuttavat auenneita kukkia. Ankarat hallat ovat olleet yksi perussy mustikan satotason laskuun heikkoina mustikkavuosina 2002 ja 2004.

Pölytyksen epäonnistuminen on toinen merkittävä tekijä mustikkasadon muodostumisessa, sillä pölyttävät hyönteiset eivät liiku kylmillä ja tuulisilla säillä. Vuonna 2008 mustikkasato jäi heikoksi, koska pölyttäviä hyönteisiä ei ollut riittävästi liikkeellä parhaaseen kukinta-aikaan toukokuun lopulla.

Tänä vuonna sopii toivoa, että pölyttäjiä oli riittävästi, sillä mustikan kukinta meni

ERKKI OKSANEN / METLA

Vieraskynä-artikkelin kirjoittaja Kauko Salo on vanhempi tutkija ja keruutuotetarkastaja Metsäntutkimuslaitoksen Joensuun toimipaikassa.

Hyvinä marjavuosina mustikkaa ja puolukkaa poimitaan yhteensä 50 miljoonaa kiloa, kymmenen prosenttia sadosta.

ohi viikossa hellejakson ansiosta Etelä- ja Keski-Suomessa. Kukinnan perusteella satoennuste näyttää hyvältä, mutta pölytyksen epäonnistuminen sekä kesäkuun lopun kuivakausi voi vielä muuttaa ennustetta alentavasti. Halloja on esiintynyt kesäkuun alkupuolella lähes koko maassa, mutta ankarilta haloilta on vältytty ja siten mustikkakukkien hallavauriot lienevät vähäisiä.

Viime vuonna mustikoita oli keskimäärin 25 kg hehtaarilla, vuonna 2008 vain 12,5 kg. Tänä vuonna mustikkasato ylittää 20 kilon rajan hehtaarille laskettuna.

METSÄNHOITOTOIMENPITEILLÄ ON MONENLAISIA VAIKUTUKSIA mustikka- ja puolukkasatoihin. Mustikkasato pienenee uudistushakkuun jälkeen, sillä hakkualojen suoraa auringonpaistetta ja maaperän kuivumista mustikan versot eivät kestä. Maanmuokkaus tuhoaa suuren osan mustikan maavarsista, jolloin ilmaversojen kasvu vähenee.

Uudistushakkuun jälkeen puolukan varvusto yleensä voimistuu valon ja lämmön lisääntyessä. Tällöin puolukka myös kukkii ja tuottaa hyvän sadon, jolle maanmuokkaus ole rikkonut puolukan maavarsiyhteyksiä. Muokkausalojen puolukkakasvustot toipuvat yleensä muutamassa vuodessa satoa tuottaviksi alueiksi.

Marjasatotutkimuksella on tärkeä osa *Metsäkasvien fenologia ja satoennusteet muuttuvassa ilmastossa*-hankkeessa. MASI-tietokantaan kerätyn aineiston perusteella on laskettu mustikan ja puolukan satovaihtelu ja hyötykäyttö vuosina 1997–2008. Simuloinnin avulla on selvitetty, miten mustikan poimintatulot voivat vaikuttaa optimaaliseen hakkuuohjelmaan.

Suomalaisista joka toinen poimii luonnonmarjoja. Hyvinä marjavuosina mustikkaa ja puolukkaa poimitaan yhteensä noin 50 miljoonaa kiloa, kymmenen prosenttia sadosta. Myyntiin niitä poimittiin viime vuonna noin seitsemän miljoonaa kiloa. Ainakin hyvinä marjavuosina määrrien oletetaan nousevan ulkomaaisten poimijoiden ansiosta.

Puhtaitten metsien ja soitten terveellisiä marjoja kannattaa poimia. Tänä vuonna laitetaan marjoilla suut makiaksi!

KAUKO SALO

Metsäntutkimuslaitoksen marja- ja sienisatotiedotteet löytää nettiosoitteesta www.metla.fi/metinfo/monikaytto/marjasieni